

Naam: _____

**Vanuit vragen een tekst gericht lezen (vraag 1a)
Inhoudsvragen beantwoorden (vraag 1b, 1c en 1d)**

Hoe kun je vanuit de vragen een tekst gericht lezen?

Herlees de vraag enkele keren.

Ga in de tekst op zoek naar een kernwoord dat in de vraag staat. Staat er 'enveloppe' in de vraag, zoek dan dat woord in de tekst. De kans is groot dat je het antwoord op de vraag daar ergens vindt.

Je hoeft daarvoor niet de hele tekst te lezen. Laat je ogen over de tekst glijden op zoek naar dat ene kernwoord.

Hoe vind ik wat ik zoek in een lange tekst?

Vaak staat de belangrijkste informatie in het begin of op het einde van een alinea.

Herlees de vraag dus meer dan één keer en concentreer je daarna op het begin en het einde van elke alinea.

Naam: _____

- 1** Lees eerst aandachtig deze tekst. Beantwoord dan de vragen.

Ik word actrice!

Ik mag me inschrijven!

Mama heeft er met papa over gepraat en straks gaan we naar het gemeentehuis.

We moeten bij de dienst cultuur zijn. Daar werkt Laura Hartmans moeder als ze niet op de tv komt. Ze draagt alleen zwart en heeft heel kort haar en oude, zilveren ringen met kanjers van stenen aan haar vingers. Niet zomaar stenen als keien, maar stenen met een betekenis en vreemde krachten. Nu ga ik dus met mama naar de dienst waar zij heel belangrijk is. Vroeger kwam ik alleen maar bij de dienst bevolking. Daar moet je zijn als je vuilniszakken gaat afhalen of je identiteitskaart als je twaalf bent.

Misschien kom ik straks Katrijn Steels wel tegen als ik de trap naar cultuur op moet en zij de trap naar de vuilniszakken. Of Marlowies Koppens of Bram Deer met zijn grote mond. Dat zou nog eens wat zijn!

Een vrouw aan het loket bij de ingang moet ons de weg naar cultuur wijzen, want het is ook voor mama de eerste keer dat ze die richting uit moet. Misschien is ze trots op me, zoals ze trots is op zus die drama doet.

We hebben de mevrouw aan het loket nog maar net begroet of ze vraagt meteen: "Voor het toneelstuk?"

Zou ze dat zomaar aan me zien?

Misschien zit mijn foto al in het archief. Misschien hebben ze eerst in de boeken van het gemeentehuis opgezocht wie er vanwege de leeftijd en de Spinnerijstraat al in aanmerking kwam om mee te spelen, en herkende de mevrouw aan het loket me al van de foto uit het archief.

De dienst cultuur is op de vierde verdieping en er is geen lift. Hoe hoger we klimmen op de glimmende trappen, hoe meer stemmen ik hoor.

Ik kijk op de pijltjes boven de trapleuning welke diensten er nog meer op de vierde zitten. Alleen cultuur. Vreemd.

Boven aan de trap staan er al mensen. "We krijgen ons er wel door", zeg ik tegen mama.

"Dat dacht ik niet", zegt de laatste vrouw uit de rij tegen mama, alsof zij het heeft gezegd en niet ik. De vrouw heeft een meisje aan haar hand dat ik niet ken, maar dat ongeveer net zo oud lijkt als ik.

"Allemaal voor het toneelstuk?", vraagt mama.

"Allemaal", zegt de vrouw.

Naam: _____

Het is al bijna twaalf uur als wij aan de beurt zijn.

“Dina Van ’t Sant”, zegt mama tegen de dame die op de dienst cultuur werkt.

Het is niet de moeder van Laura Hartman, dat staat vast. Deze dame draagt een groen-bruinrood geruit pakje, heeft een kapsel zonder vorm en geen enkele ring met een steen. Ik denk dat ze de moeder van Laura vervangt omdat die vandaag beroemd moest zijn.

De dame ziet er moe uit en is niet echt vriendelijk. Ze zou zo op de dienst bevolking kunnen werken.

“Dat zijn er dan zesenvieftig”, zegt een meisje achter een typemachine. “Eindelijk de laatste.” En ze geeuwen allebei tegelijk.

Ik moet mijn naam en mijn adres nog eens apart op een blad schrijven.

Met mijn pen ga ik nog eens extra over Spinnerijstraat.

Ik vraag me af of ik het best niet nog een keer mijn leeftijd achter mijn naam zet. Twaalf jaar.

“Hou je tong in je mond als je schrijft”, zegt mama.

“Heb je dat gehoord?”, vraagt mama als we het gemeentehuis uitwandelen.

Ik antwoord niet.

“Godogod, zesenvieftig kandidaten”, zegt ze.

“Het is geen quiz”, zeg ik.

“Wat bedoel je?”

“Je zei: kandidaten. Kandidaten doen mee aan een quiz.”

“Dat maakt toch allemaal niks uit.”

“Dat doet het wel!”, zeg ik. “Als je aan een quiz meedoet, ken je de dingen die je geleerd hebt van school of uit boeken. Als je wilt meedoen aan een toneelstuk, is dat omdat je iets kunt, omdat het in je zit.”

“Je moet je zus niet zo napraten”, zegt mama.

Op school durf ik met niemand over het toneelstuk te praten.

Stel je voor dat Marlowies zegt dat ze een van de zesenvieftig meisjes is. Maar als ik Marlowies het schoolplein zie oplopen, weet ik meteen dat ik voor haar niet bang hoeft te zijn. Ze draagt een beugel en ze is zo graatmager dat ze zelfs te mager zou zijn om het armste meisje van de Spinnerijstraat te spelen. Laat staan het hoofdrolmeisje.

Zus zegt dat je bij acteren niet moet overdrijven. Zo gaat het ook met het uiterlijk van een acteur. Zo mager als Marlowies zou vergezocht lijken. Bovendien heeft ze een stem die krast als een nagel op een schoolbord.

In de klas praat niemand over het toneelstuk. Het stond toch in de krant?

“Iedereen zwijgt, net zoals jij”, zegt zus als ik thuiskom.

“Denk je?”

“Theater is een harde wereld”, zegt ze. “Ieder voor zich.”

Mama zegt dat zus me met haar nepwijsheden niet zo moet opjagen.

“Ze praat al net als jij”, zegt mama, zo stil dat ik het kan horen.

Naam: _____

Op vrijdag zit er een brief van het gemeentehuis in de brievenbus, met mijn naam erop.

“Ik mag hem opendoen!”, roep ik.

“Jij mag hem opendoen”, zegt mama. Ze overhandigt me plechtig de brief. Maar voor de brief echt in mijn hand ligt, zegt ze: “Het waren er zesenvieftig, lieveling. En er is altijd wel iemand die iemand kent bij de gemeente. Je weet hoe dat gaat.”

“Jajajaja”, zeg ik.

Het is heel vreemd, maar ik ben blij en tegelijk een beetje bang. Ik heb met spanning op de brief zitten wachten, maar ondertussen hoopte ik toch altijd een ietsiepietsie dat hij er nog niet zou zijn. Want de komst van de brief betekent toch het einde van zomaar blij zijn.

“Doe nou open!”, gilt zus.

Ik haal de enveloppe zo gehaast open dat ik bijna de hele brief doormidden scheur.

“En?”, vraagt zus omdat ik een tijd niks zeg.

Ik kan het bijna niet geloven: ik mag volgende week vrijdag om halfzeven auditie doen.

“En?”, vraagt zus, nog harder dan daarnet.

“Ik mag laten zien of ik kan acteren en of ik in de rol pas”, zeg ik.

Ik ben toch blij dat ik mijn leeftijd nog een keer apart op het formulier heb geschreven.

Het is ondraaglijk om op school te zijn en niets over het toneelstuk te zeggen.

Mama vraagt zich af waarom ik het niet vertel.

“Omdat ik er geen zin in heb. Dan vragen ze me de pieren uit de neus.”

Maar eigenlijk probeer ik het zo lang mogelijk te verzwijgen omdat de verrassing veel groter is als ze het pas te weten komen als ik op het toneel sta. Met de juiste kleren en alles.

Ik vraag me af of er nog iemand in de klas auditie mag doen.

Maar ik denk van niet, want in onze klas zitten de grootste babbelaars. Ze zouden het niet kunnen verzwijgen zoals ik.

Volgende week vrijdag leek nog nooit zo veraf. Maar zus zegt dat ik van die tijd gebruik moet maken.

“Gebruikmaken?”, vraag ik.

“Je moet je voorbereiden op de auditie”, zegt ze. “De auditie is heel belangrijk. Je kunt maar beter een goede indruk maken.”

Zus zegt dat ik naar films moet kijken. Niet de flutfilms, maar de moeilijke. En niet kijken zoals ik anders kijk, maar écht kijken.

“Elke beweging die de acteurs maken analyseren”, zegt ze met een duur woord.

“Analywat?”

Zus lacht zuinig en aait over mijn bol. “Dat wil zeggen dat je niet alleen naar de tranen van een verdrietige actrice moet kijken. Maar ook naar wat ze met de rest van haar lichaam doet.”

Naam: _____

Nu begrijp ik het.

“’s Avonds kijken we naar een Engelse film, want Engelse films zijn beter dan Amerikaanse”, zegt mijn zus.

Ik hoop dat er wordt gehuild, en dat zal wel, want na de titel gaat er al meteen iemand dood.

De vrouw van de man die doodging, zit op een stoel bij de kist.

Ze kan haar tranen ophouden tot er twee vrouwen bij haar komen. Het zijn haar zussen. En dan gaat de ene na de andere aan het huilen. Ik heb moeite met het allemaal te volgen en meestal laten ze alleen de ogen van de vrouwen zien. Ogen als beekjes die tot de rand toe gevuld zijn. Niemand snottert. Ze schudden wel heel erg met hun hoofd.

Als ik huil, snotter ik wel en ik schud niet zo met mijn hoofd.

Maar dat komt omdat ik vroeger nog geen actrice was.

Als ik de film helemaal heb uitgekeken, zeg ik tegen mama dat ik ga slapen.

Op de badkamer ga ik heel dicht bij de spiegel staan om mijn ogen te zien.

Hoe krijg ik die zomaar vol tranen?

Ik klem mijn tanden op elkaar en span mijn nekspieren. Ik adem alleen door mijn neus. Ik zie er heel kwaad uit, niet verdrietig. Maar je kunt zo kwaad zijn dat je ervan gaat huilen. Ik trek een paar keer mijn neus op en boots het geluid na van iemand die huilt. Dat ziet er al iets verdrietiger uit. Zo blijf ik een poosje staan. Ik concentreer me op mijn ogen. Maar tranen komen er niet. Misschien moet ik aan iets verdrietigs denken. Aan opa die zo oud was dat hij doodging, en aan de cavia die op een ochtend uitgebroken leek te zijn, maar het deurtje was nog dicht.

Hij had zich helemaal ondergegraven in het zagemeel om daar dood te gaan. Of ik kan proberen me voor te stellen dat ik het arme meisje uit de Spinnerijstraat ben, vijfhonderd jaar geleden. Ik heb honger en het is koud en ik draag dunne kleren. Als ik nu mijn spieren in mijn hele lichaam opspan, duw ik de tranen misschien vanzelf naar buiten. En ... hemel, het helpt. Ik schud zelfs een beetje met mijn hoofd. Volledige tranen zie ik niet, maar mijn ogen zijn rood en er staat een beetje water aan de rand. Het is net echt.

Ik huil. Zomaar!

Zus heeft een keer gezegd dat er acteurs zijn die daar een pilletje voor nemen.

Maar dat zijn natuurlijk slechte acteurs in Amerikaanse flutfilms.

Meer lezen?
Zeven zinnen en een zoen
Do van Ranst
Averbode, 2000

Naam: _____

- a Waar of niet waar? Kruis aan. Verklaar je antwoord.
Als de uitspraak waar is, moet je geen verklaring geven.

Dina gaat met haar mama naar het gemeentehuis om vuilniszakken te kopen.

☐ waar ☒ niet waar

Verklaring: Ze gaat zich inschrijven voor de auditie van een toneelstuk.

Marlowies en haar zus kijken naar een Engelse film.

☐ waar ☒ niet waar

Verklaring: Dina en haar zus kijken naar een Engelse film.

Dina opent de enveloppe heel voorzichtig.

☐ waar ☒ niet waar

Verklaring: Ze is zo gehaast dat ze bijna de hele brief doormidden scheurt.

De moeder van Laura is vandaag naar de kapper.

☐ waar ☒ niet waar

Verklaring: Volgens Dina moet zij vandaag beroemd zijn.

Marlowies is heel mager.

☒ waar ☐ niet waar

Verklaring: Ze is graatmager.

Naam: _____

b Hoe ziet de mama van Laura Hartman er uit?

*Ze draagt alleen zwart en heeft heel kort haar en oude,
zilveren ringen met kanjers van stenen aan haar vingers.*

c Hoeveel kandidaten nemen deel aan de auditie van het toneelstuk?

46

d Wat doet Dina als ze schrijft?

Ze schrijft met haar tong uit haar mond.

e Waarom wil Dina niets over het toneel aan haar vrienden vertellen?

*Ze probeert het zolang mogelijk te verzwijgen, zodat de
verrassing veel groter is.*

f Hoe komt Dina te weten dat ze auditie mag doen?

Ze ontvangt een brief.

Naam: _____

Gevoelens beschrijven (vraag 1e)

De betekenis van woorden uit de tekst achterhalen (vraag 1f)

De figuurlijke betekenis van uitdrukkingen verklaren (vraag 1g)

Wat kan ik doen om een verhaal goed te lezen?

- Ga er gemakkelijk bij zitten.
- Probeer je voor te stellen hoe de personages zijn, wat er gebeurt en waar.
- Probeer te voelen hoe de personages zich voelen.
- Vraag je ook af hoe jij je in de plaats van de personages zou voelen en wat jij in hun plaats zou doen.
- Vraag je af wat er straks zou kunnen gebeuren.
(Pas dan is het verhaal spannend.)
- Bedenk hoe het verhaal zou kunnen eindigen.
(Bij een goed verhaal kun je dan lekker verrast worden!)

- g Welke eigenschap past het best bij welk personage?
Noteer elke eigenschap op de juiste plaats in de tabel.

Dit personage heeft een grote mond.

Dit personage is niet echt.

Dit personage geeft Dina goede raad i.v.m. acteren.

Over dit personage weet ik niets.

Dina's papa	<i>Over dit personage weet ik niets.</i>
Bram Deer	<i>Dit personage heeft een grote mond.</i>
Dina's zus	<i>Dit personage reageert vol ongeloof.</i>
de dame op de dienst cultuur	<i>Dit personage is onvriendelijk.</i>

Naam: _____

- Er komen in de tekst nog meer personages voor. Noteer er een en voeg ook een eigenschap toe. De zinnestjes in de vorige oefening kunnen je op weg helpen.

Bv. Dina's mama, Marlowies, Katrijn Steels,
de moeder van Laura Hartman

h Zoek in de tekst een woord voor:

een heel klein beetje: *een ietsiepietsie*

blinkende trappen: *glimmende trappen*

een soort toneelstuk, ook wel synoniem voor een droevige gebeurtenis:

drama

de dienst op de gemeente die zich bezighoudt met de audities:

de dienst cultuur

plaats waar men belangrijke documenten bewaart: *archief*

- Begrijp je een woord niet en is het belangrijk in de tekst? Noteer het woord en zoek de betekenis op in je woordenboek of op het internet. Lees eerst de zinnen die in de buurt van het woord staan nog een keer. Misschien kun je het woord wel vanuit de context begrijpen.

meerdere antwoorden mogelijk

i Wat bedoelt de auteur met deze uitdrukkingen? Kleur het bolletje bij de juiste verklaring.

Marlowies heeft een stem die krast als een nagel op een schoolbord.

☐ Marlowies heeft een heel mooie stem.

☒ Marlowies heeft een onaangename stem.

☐ Marlowies staat voor het bord en weet niet wat te zeggen.

Ze vragen me de pieren uit de neus.

☒ Ze willen alles over me weten.

☐ Je mag niet in je neus peuteren.

☐ Ze hebben pieren nodig om te gaan vissen.

Naam: _____

Feiten en meningen onderscheiden (vraag 1h)
De bedoeling van de schrijver bij beschouwende teksten achterhalen (vraag 1i)

Wat is een feit? En een mening?

FEIT

Een feit is iets wat echt gebeurd is
of echt waar is.

Iemand heeft het gezien of
gehoord.

Bv. *Ik luisterde vandaag voor het
eerst naar klassieke muziek.*

MENING

Een mening is wat jij van iets of
iemand vindt. Het is een oordeel,
een standpunt, een opinie.

Bv. *Ik vond de muziek prachtig.*

i Feit of mening? Schrijf F of M achter elke zin.

De dienst cultuur is op de vierde verdieping en er is geen lift.

F

De dame van de dienst cultuur is onvriendelijk omdat ze niet
van toneel houdt.

M

Marlowies is mager.

F

De zus van Dina is egoïstisch.

M

j Zoek nu zelf nog een feit en een mening in de tekst. Schrijf ze op.

Feit: *meerdere antwoorden mogelijk*

Mening: _____

Naam: _____

- 2** Lees dit fragment uit de recensie over een omnibus van Do Van Ranst (een omnibus is een verzameling verhalen in één boek).

Doos bundelt drie verhalen van de gevierde jeugdauteur Do Van Ranst

Boomhuttentijd, *Mijn bed is een boot* en *Mijn hondenjongen* vormen een drieluik over verlies, afscheid nemen en opnieuw beginnen.

In *Boomhuttentijd* verwerkt een gezin de zelfmoord van broer Thomas. Het schuldgevoel van de ouders, de zoektocht naar antwoorden op de vraag 'waarom?', het opnieuw innemen van de posities binnen het gezin: Van Ranst beschrijft het zonder veel poespas, maar wel treffend.

Mijn bed is een boot is het sterkste verhaal. Tijs' vader is verdronken, hij heeft het lastig met de nieuwe vriend en de komende baby van zijn moeder.

Een mooie vertelling over loslaten en plaatsmaken voor iets anders.

Do Van Ranst

Mijn hondenjongen, ten slotte, is een onvervalst liefdesverhaal over een moeder en een dochter die in een droomhuis aan zee gaan wonen en gelijktijdig een nieuwe liefde in hun leven toelaten. Dit boek steekt minder uit boven het niveau van een doorsneemeisjesverhaal.

Hoe dan ook, *Doos* is een mooie verzameling van het werk van Van Ranst.

Annelies De Waele

- a Welk van de drie verhalen is het best volgens Annelies?

Mijn bed is een boot

- b Welk verhaal vindt zij het minst goed?

Mijn hondenjongen

- c Waarom is deze omnibus interessant?

Het is een mooie verzameling van zijn werk.

- d Welk boek zou jij het liefst lezen? Waarom?

eigen invulling

Naam: _____

Oorzaak- en gevolgrelaties geven (vraag 1j)

Wat is een oorzaak? En een gevolg?

Een gevolg heeft altijd een oorzaak.
En een oorzaak heeft altijd een gevolg.
De oorzaak komt altijd eerst. Daarna pas het gevolg.
Bijvoorbeeld:

OORZAAK	→	GEVOLG
ontzettend veel regen	→	overstromingen
slechte oogst	→	hongersnood
boeiende juf	→	geïnteresseerde leerlingen

3 Vul dit schema aan. Zoek de oorzaak of het gevolg in de tekst 'Ik word actrice!'.

oorzaak	gevolg
<i>Dina wil nog wat oefenen voor de spiegel.</i>	Ze gaat aan mama zeggen dat ze gaat slapen.
<i>Er zijn zesenvieftig kandidaten.</i>	De kans dat Dina geselecteerd wordt, is klein.
Dina opent gehaast de envelop.	<i>Ze scheurt de brief bijna doormidden.</i>
Dina klemt haar tanden op elkaar en spant haar nekspieren. Ze ademt alleen door haar neus.	<i>Ze ziet er kwaad uit.</i>
Er is geen lift naar de vierde verdieping.	<i>Dina en haar mama nemen de trap.</i>

Naam: _____

Vanuit vragen een tekst gericht lezen (vraag 1a)
Inhoudsvragen beantwoorden (vraag 1b)

- 1** Lees aandachtig deze tekst. Beantwoord dan de vragen.

Lily Tregenza

Op kerstdag zelf zei ze na de lunch dat ze wilde gaan wandelen. Dus vertrokken we samen naar het park. We zaten naar de eenden in de vijver te kijken toen ze me het vertelde. “Ik ga weg, Boowie”, zei ze. “Na nieuwjaar, ik blijf niet lang weg.”

“Waar naartoe?”, vroeg ik.

“Dat laat ik je weten als ik daar aankom”, antwoordde ze.

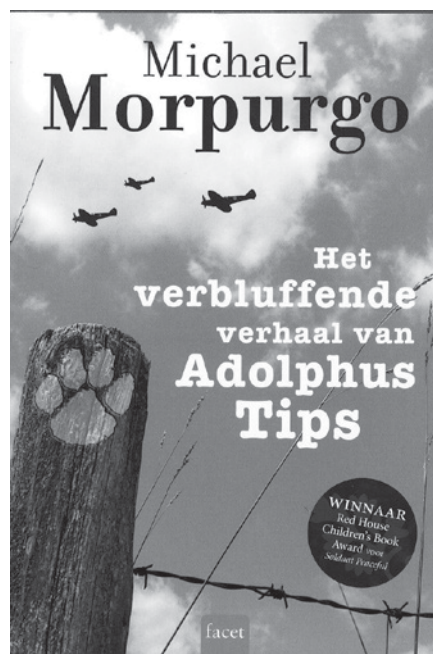
“Dat beloof ik je.”

“Ik zal je een brief schrijven.”

Ze wilde me niet meer vertellen, hoe ik ook zeurde.

Een paar dagen later brachten we haar naar het station en wuifden haar uit. Toen was het stil. Geen brief, geen kaart, geen telefoontje.

Een week ging voorbij. Veertien dagen. Niemand leek zich zorgen om haar te maken, maar ik wel. We wisten dat ze op reis was, daar had ze geen geheim van gemaakt, al had ze niemand verteld waar ze naartoe was. Maar ze had me beloofd dat ze zou schrijven, en er was nog niets gekomen. Oma hield zich altijd aan haar afspraak. Altijd. Er was iets mis, ik wist het zeker. Toen, op een zaterdagochtend, pakte ik de post op van de voordeurmat. Er zat een brief voor mij bij. Ik herkende haar handschrift meteen. De envelop was ook best zwaar. De anderen waren druk bezig hun eigen post te lezen, maar ik wilde oma's envelop in stilte openmaken. Dus rende ik naar mijn kamer boven, ging op het bed zitten en maakte de envelop open. Wat ik eruit haalde, had meer weg van een manuscript dan van een brief, minstens dertig of veertig pagina's lang, dicht op elkaar getypt. Op de voorpagina had ze met plakband een zwartwitfoto geplakt (meer bruin dan wit eigenlijk) van een meisje dat erg op mij leek, en dat in de camera lachte, terwijl ze een grote zwart met witte kat in haar armen had. Er was een titel: *Het verbluffende verhaal van Adolphus Tips*, met haar naam eronder, Lily Tregenza. Deze brief was met een grote veelkleurige paperclip aan het manuscript vastgemaakt.

Naam: _____

Mijn liefste Boowie,

Dit is de enige manier die ik kan bedenken om je fatsoenlijk uit te leggen waarom ik heb gedaan wat ik heb gedaan. Ik heb je er in de loop der jaren wel eens wat over verteld, maar nu wil ik dat je het hele verhaal kent. Sommige mensen zullen denken dat ik gek ben, misschien wel de meesten ... Dat vind ik niet erg. Maar jij zult niet denken dat ik gek ben, niet als je dit hebt gelezen. Dan zul je het begrijpen, dat weet ik zeker. Daarom wil ik vooral dat jij het als eerste leest. Daarna kun je het aan de anderen laten zien. Ik zal je binnenkort bellen ... als je over de eerste schok heen bent.

Toen ik zo oud was als jij - tussen haakjes, dat ben ik op de voorpagina, met Tips - hield ik een dagboek bij. Ik was enig kind, dus praatte ik in mijn dagboek met mezelf. Het was gezelschap voor me, bijna een soort vriendin. Dus wat je nu gaat lezen, is het verhaal van mijn leven, beginnend in de herfst van 1943, in de Tweede Wereldoorlog, toen ik opgroeide op de boerderij. Ik zal eerlijk tegen je zijn, ik heb niet veel aan de tekst gedaan. Hier en daar heb ik er wel wat stukken uitgelaten omdat het privé of te lang of te saai was. Ik schreef soms pagina's achter elkaar, zat dan gewoon met mezelf te praten.

De verrassing komt helemaal aan het einde. Dus niet vals spelen, Boowie. Niet kijken hoe het afloopt. Laat het een verrassing voor je zijn, wat het voor mij nog steeds is.

Veel liefs,

Oma

P.S.: Harley zal zich wel eenzaam voelen zo helemaal alleen in de garage. Zodra ik terug ben, gaan we een tochtje maken; zodra je komt logeren. Dat belooft ik.

Vrijdag 10 september 1945

Ik zit nu weer een week op school. Toen juffrouw McAllister op het einde van het laatste trimester wegging, verkneukelde ik me (ik vind dat een mooi woord), dat deden we allemaal. Ze was een heks, dat weet ik zeker. Ik dacht dat alles nu prima de luxe zou gaan (dat vind ik ook een mooi woord), gewoon perfect en ik verheugde me op school zonder haar. En wie krijgen we in haar plaats als hoofdonderwijzeres? Mevrouw 'Bloempje' Blumfeld. Ze lacht altijd, maar in haar binnenste is ze nog slechterder dan juffrouw McAllister. Ik weet dat ik geen slechterder mag zeggen, maar het klinkt slechterder dan slechter, dus daarom zeg ik het. We noemen haar Bloempje vanwege haar naam, en ook omdat ze een keer de klas binnenkwam toen ze haar rok per ongeluk in haar gebloemde onderbroek had gestoken. Vandaag kreeg ik van Bloempje straf omdat mijn handen weer vies waren. "Lily Tregenza, volgens mij ben jij een van de slordigste

Naam: _____

meisjes die ik ken!” Ze kan zelfs niet fatsoenlijk praten. Ze zegt Trekenza in plaats van Tregenza en slordikste in plaats van slordigste. Ze spreekt zelfs niet fatsoenlijk Engels en ze is nog wel onze juffrouw. Dus ik zei dat ik het niet eerlijk vond, en toen kreeg ik nog meer straf. Ik haat haar accent; ze zou een Duitse kunnen zijn. Misschien is ze wel een spion! Ze ziet eruit als een spion. Ik haat haar, ik meen het. En dat is nog niet alles, ze trekt de stadskinderen, de evacués, nog voor ook. Dat komt omdat ze zelf uit Londen komt, net als zij. Dat heeft ze ons verteld. Dit trimester hebben we er in onze klas nog drie stadskinderen bij gekregen, allemaal uit Londen, net als de anderen. Er zijn er nu zoveel, dat er op de speelplaats amper plek genoeg is om te spelen. Ze zijn met bijna net zoveel als wij. Ze zijn ook altijd aan het vechten. De meesten van hen vallen wel mee, denk ik, alleen praten ze raar. Ik kan de helft van wat ze zeggen niet eens verstaan. En ze vormen altijd groepjes. Ze kijken soms naar ons alsof we mazelen of de bof hebben of zoiets, alsof ze denken dat we allemaal stomme boerenkinkels zijn, en dat zijn we niet.

Een van de nieuwelingen, Barry Turner heet hij, woont in het huis van mevrouw Morwehna, naast de winkel. Hij heeft overal rood haar, zelfs zijn wenkbrauwen zijn rood. En hij peutert in zijn neus, walgelijk gewoon. Hij maakt meer spelfouten dan ik, maar Bloempje geeft hém nooit straf. Ik weet ook waarom. Dat komt omdat Barry’s vader, die bij de luchtmacht zat, bij Duinkerke is neergeschoten. Mijn vader zit in het leger, maar hij leeft nog. Dus alleen omdat hij nog leeft, krijg ik straf? Is dat eerlijk? Barry heeft tegen Maisie, die nu in de klas naast me zit en soms mijn beste vriendin is, gezegd dat ze hem mag zoenen als ze dat wil. Hij zit nog maar een week bij ons op school. De brutale aap. Maisie zei dat ze het hem maar laat doen, omdat hij jong is, hij is nog maar tien, en omdat ze medelijden met hem heeft vanwege zijn vader, en ook omdat ze wilde weten of stadskinderen er goed in zijn. Ze zei dat het wat plakte, maar voor de rest was het wel goed. Ik zoen niet. Ik zie daar het nut niet van in, zeker niet als het plakt.

Tips kan nu elk moment gaan jongen. Haar buik hangt door. De vorige keer heeft ze ze op mijn bed gekregen. Ze is de beste kat (en de grootste) van de hele wereld en ik hou meer van haar dan van wie of wat dan ook. Maar ze blijft maar jongen krijgen, en ik wou dat ze dat niet deed, want we kunnen ze niet houden. Niemand wil ze, omdat iedereen zelf al katten heeft en ze hebben ook allemaal kleintjes.

Dat ik ruzie met papa had toen hij de laatste keer op verlof thuis was, de grootste ruzie van mijn hele leven, kwam allemaal door Tips en haar jonkies. Hij deed het terwijl ik op school was, zonder het me zelfs maar te vertellen. Zodra ze waren geboren, pakte hij al haar kleintjes mee en verdronk ze. Toen ik erachter kwam, heb ik verschrikkelijke dingen gezegd, zoals dat ik nooit meer tegen hem zou praten en dat ik hoopte dat de Duitsers hem zouden doodschieten. Ik deed afschuwelijk lelijk tegen hem. Ik heb het ook nooit met hem goedge maakt. Ik heb hem een

Naam: _____

brief gestuurd waarin ik schreef dat het me speet, maar hij heeft me niet teruggeschreven, en ik wou dat hij dat wel had gedaan. Waarschijnlijk haat hij me nu, en daar kan ik hem geen ongelijk in geven. Ik moet er niet aan denken dat er met hem iets gebeurt, niet na wat ik heb gezegd. Mama zegt altijd dat ik m'n hart niet op m'n tong moet hebben, en ik weet niet goed wat dat betekent. Ze is net binnen geweest om welterusten te zeggen en mijn kaars uit te blazen. Volgens haar verdoe ik te veel tijd met in mijn dagboek te schrijven. Ze denkt dat ik in het donker niet kan schrijven, maar dat kan ik wel. De letters staan 's morgens wat schots en scheef, maar dat kan me niets schelen.

Meer lezen?

Het verbluffende verhaal van Adolphus Tips
Michael Morpurgo
Clavis, 2007

- a Waar of niet waar? Kruis aan. Verklaar ook waarom je dat denkt.

Harley is oma's hond.

☐ waar ☒ niet waar

Verklaring: *Harley staat in de garage en ze gaan een tochtje maken wanneer Boowie komt logeren.*

Lily krijgt altijd straf omdat haar vader niet sneuvelde.

☐ waar ☒ niet waar

Verklaring: *Ze denkt dat Barry geen straf krijgt omdat zijn vader neergeschoten is.*

- b Hoe komt mevrouw Blumfeld aan haar bijnaam 'Bloempje'? Geef beide redenen:

1 Ze heet Blumfeld en dat is Duits voor bloemenveld.

2 Ze kwam een keer de klas binnen en haar rok stak in haar gebloemde onderbroek.

- c Er bestaat een uitdrukking voor mensen die altijd vertellen wat ze denken. Welke?

Ze hebben het hart op de tong.

- d Wat is het verschil tussen een brief en een manuscript?
Zoek het eventueel op in een woordenboek.

meerdere antwoorden mogelijk

- Een brief is veel korter dan een manuscript.

- Een brief heeft een aanspreking en een slotzin.

- Een manuscript telt heel veel pagina's.

Naam: _____

Gevoelens beschrijven (vraag 1e)
De betekenis van woorden uit de tekst achterhalen (vraag 1f)
Feiten en meningen onderscheiden (vraag 1h)

- e Welke karaktereigenschap past het best bij de hoofdpersonages?
 Kies uit: *onverschillig, brutaal, streng, flapuit, koelbloedig, over dit personage vind ik niets terug.*

Lily's vader	<i>koelbloedig</i>
Lily	<i>flapuit</i>
Barry Turner	<i>brutaal</i>
mevrouw Morwehna	<i>Over dit personage vind ik niets terug.</i>
mevrouw Blumfeld	<i>streng</i>

- f Zoek in het tekstfragment een ander woord voor de woorden hieronder.
 (Begrijp je sommige woorden in de tekst niet? Gebruik dan een woordenboek.)

innerlijke pret hebben: *verkneukelen*

iemand die zijn woonplaats verliet: *evacué*

bevallen: *jongen*

netjes: *fatsoenlijk*

periode van drie maanden: *trimester*

- g Feit of mening? Schrijf F of M achter de zin.

Zoenen is vies. *M*

De vader van Barry Turner is neergeschoten. *F*

Oma is een geheimzinnig mens. *M*

Naam: _____

De bedoeling van de schrijver bij beschouwende teksten achterhalen (vraag 1i)
Oorzaak- en gevolgrelaties geven (vraag 1j)

2 Lees deze recensie. Beantwoord dan de vragen.

1943, het Engelse platteland aan de kust. Lily, 12 jaar, is zich nauwelijks bewust van de dreigende oorlog. Ze is enkel ongerust over haar vader die zich opgegeven heeft om mee te vechten en daardoor de boerderij aan hen overlaat. Haar leven verandert echter drastisch als hun dorp en omgeving moet geëvacueerd worden voor landingsoefeningen op het strand en de omgeving. Lily's kattin Tips laat zich echter niet tegenhouden door prikkeldraad en verdwijnt. Lily gaat enkele keren de verboden zone in op zoek naar Tips, maar vindt haar niet. Ze leert wel enkele Amerikaanse soldaten kennen en van één van hen is ze erg onder de indruk. Maar dan moeten de soldaten vertrekken en weet Lily niet wat er met Tips is gebeurd.

Dit verhaal kent verschillende lagen en verhaallijnen. De lezer krijgt een beeld van een eerder ongekend gebeuren uit de Tweede Wereldoorlog. De reactie van Lily is herkenbaar – zij wil koste wat kost haar kat terug – en ook haar onwetendheid over de oorlog komt geloofwaardig over. Toch kan het verhaal in zijn geheel niet helemaal overtuigen. Daar zit de structuur van het verhaal ook voor iets tussen. De lezer leest mee het dagboek van Lily, waardoor het geheel verhalend overkomt en de actie of diepere gevoelens niet uit eerste hand aanwezig zijn. De lezer kan naar het einde toe ook al voorspellen hoe het verhaal zal eindigen. En al is de kat de oorzaak van een aantal gebeurtenissen, zij speelt niet echt een cruciale rol in dit verhaal. Een eerder 'klein' verhaal dat origineel is geconstrueerd.

Pol Van Damme
oktober 2007

- a Haal uit de recensie één argument waarom het boek de moeite waard is om te lezen.

Bv. Het boek kent verschillende lagen en verhaallijnen.

- b Noteer ook iets wat Pol Van Damme minder goed vindt aan het boek.

Bv. Het verhaal kan niet helemaal overtuigen.

Naam: _____

- 3** Vul dit schema aan. Zoek de oorzaak of het gevolg in de tekst 'Lily Tregenza'.

oorzaak	gevolg
Sommige stukken uit Lily's dagboek waren privé, te lang of te saai.	<i>Er werden stukken weggelaten.</i> _____
<i>De handen van Lily waren vies.</i> _____	Lily krijgt straf van Bloempje.
Lily zei dat ze het niet eerlijk vond.	<i>Lily krijgt nog meer straf.</i> _____

Lees bij elke vraag eerst de luistertekst voor aan de leerlingen of laat ze de track beluisteren.

vraag 1

Powerpup (cd 1 track 2)

Ziet je hond er een beetje futloos uit? Zou je hem naar een rusthuis voor honden brengen, mocht dat bestaan? Wij bieden de oplossing! Vervang zijn vetrijke hondenbrokken zonder vitamines door onze nieuwe Powerpup. Je hond ziet er als herboren uit! Hij zal opnieuw rennen en kwispelen als nooit tevoren.

Krulfix (cd 1 track 3)

Iedere ochtend opstaan met een warhoofd? Dat is voorgoed gedaan dankzij de Krulfix. Zeg niet zomaar haardroger tegen onze Krulfix. Hij is even krachtig als een straaljager! Jezelf goed vasthouden tijdens het gebruik is de boodschap. Dankzij zijn drie motoren en de geïntegreerde krulkop verlaat je elke dag je huis als een échte filmster. Haal er snel eentje in huis tegen onze speciale actieprijs.

Famivan (cd 1 track 4)

Onze nieuwe familiewagen biedt aan iedere passagier een comfortabele zitplaats. En toch blijft er voldoende plaats over voor de bagage! Reis nu in luxe en ruil die krappe stoeltjes op het vliegtuig en het aanschuiven aan de vertrekbalie voor de Famivan. De Famivan verbruikt zeer weinig brandstof. Een reisje naar Italië met de hele familie is de helft goedkoper dan een vliegreis.

Concentrix (cd 1 track 5)

Morgen een moeilijke toets dictee en te laat beginnen leren? Bang dat je een onvoldoende zult halen en niet kunt overgaan naar de middelbare school? En papa beloofde je een nieuwe smartphone als je een 8/10 behaalde ... Concentrix biedt de oplossing. Eén pilletje en je hebt je les op een kwartier geleerd!

iChip (cd 1 track 6)

Bang om je dure smartphone te verliezen? De nieuwe iChip biedt de oplossing. Je laat deze chip onder je huid inplanteren. Batterij plat? Dat probleem heb je niet met de iChip. De batterij laadt zich op met de energie uit je lichaam terwijl jij slaapt. Wil je iemand bellen? Dan hoeft je gewoon aan die persoon te denken. De iChip belt automatisch die persoon op. Wil je luisteren naar je favoriete muziek? Denk dan aan je lievelingsliedje, de iChip gaat via een internetverbinding op zoek naar dat liedje en zal het afspelen in hoge kwaliteit.

vraag 2

Tand-i-fris (cd 1 track 7)

De nieuwe Tand-i-fris geeft je na het poetsen een heerlijk fris gevoel. Door de nieuwe formule lossen de etensresten vanzelf op en krijgen bacteriën geen kans meer! Waarom nog twifelen? Zelfs je tandarts gebruikt Tand-i-fris.

Fruitpax (cd 1 track 8)

Geen zin in fruit omdat het altijd zo'n gedoe is om je appel of sinaasappel te schillen? Wij hebben de oplossing voor jou. Fruitpax! Fruitpax is vers fruit dat geschild en in partjes verdeeld verpakt wordt in plastic folie. Dankzij de folie blijft je geschilde appel zelfs twee weken houdbaar.

Zeepspray (cd 1 track 9)

's Ochtends geen tijd voor een douche? Gebruik dan Zeepspray, het nieuwe product van de laboratoires Olay! Gewoon even sprayen over je hele lichaam en je ruikt heerlijk proper, alsof je net vanonder de douche komt. Dankzij de geconcentreerde parfums ruikt je zelfs een hele week heerlijk proper.

Amigo's (cd 1 track 10)

Het volledige eerste seizoen van je favoriete televisieserie 'Amigo's' op dvd binnenkort gratis bij de krant. De eerste dvd en de verzamelbox krijg je volledig gratis bij de krant van zaterdag. Voor de andere dvd's kun je vanaf volgende week de punten sparen die je dagelijks in de krant vindt.

Rainbow-jeans (cd 1 track 11)

Ben jij klaar voor de nieuwe zomertrend? Gedaan met die saaie blauwe jeansbroeken. Wil je helemaal in zijn? Rep je dan snel naar de winkel voor een Rainbow-jeans. Enkel voor wie er écht wil bij horen, niet voor losers!

Naam: _____

Kritisch reageren op bevelen en vragen in reclame die aan hen gericht is (vraag 1)**Waarom zou ik naar reclame leren luisteren?**

Wat reclame is, hoef je niet meer te leren. Je hoort vaak genoeg reclame. Of je het nu wilt of niet. Je herkent reclame omdat die er alles aan doet om op te vallen, om je te verleiden, om je iets te verkopen. Daarom moet je wel goed naar reclame leren luisteren en kijken. Of wil je graag verleid worden?

- 1** Luister naar de reclameboodschappen. Welke uitspraak geeft de boodschap van de reclame het best weer? Kleur dat bolletje.

TIPS

- 1** Lees eerst de mogelijke antwoorden.
- 2** Luister goed naar het fragment.
- 3** Kruis in potlood het juiste antwoord aan.
- 4** Controleer je antwoord tijdens een tweede luisterbeurt.

Naam: _____

Powerpup	Krulfix	Famivan
		
● Dankzij Powerpup zal je hond er beter en fitter uitzien. ○ Van Powerpup krijgt je hond een mooie vacht. ○ Dankzij Powerpup moet je hond niet naar het rusthuis.	○ Dankzij Krulfix sta je niet op met een warhoofd. ○ Krulfix lijkt op een straaljager. ● De Krulfix is een bijzondere haardroger.	○ De Famivan verbruikt evenveel brandstof als een vliegtuig. ● De Famivan is een ruime wagen met veel zitplaatsen, waardoor reizen aangenaam wordt. ○ Met de Famivan sta je niet aan te schuiven in de file.
Concentrix	iChip	
		
○ Met Concentrix behaal je zeker 8/10. ○ Dankzij Concentrix kun je snel naar de middelbare school. ● Dankzij Concentrix kun je je les sneller leren.	○ Door de iChip verlies je nooit meer je smartphone. ○ De iChip lijkt op een telefoon. ● Dankzij de iChip kun je mensen automatisch bellen en naar je favoriete muziek luisteren.	

Naam: _____

Een kritische houding aannemen tegenover reclame die aan hen gericht is (vraag 2b, c, e)
In reclame de impliciet vermelde argumenten aanduiden (vraag 2a, d)

Waarom moet ik denken terwijl ik naar een reclameboodschap luister?

- **Waarover** gaat het eigenlijk? Met andere woorden: klopt wat er gezegd wordt wel met wat ik weet? Is het wel waar? Word ik hier niet bedrogen?
- **Welke weg en welke middelen** gebruikt de reclamemaker? Probeert hij je te verleiden met dingen die er niets mee te maken hebben? Bv. met een cadeautje, met een foto van een bekende persoon, met overdreven woorden, met veel toeters en bellen ...?

2 Luister naar de reclameboodschappen en beantwoord de vragen.

TIPS

- 1 Lees eerst aandachtig de vragen.
- 2 Luister goed naar het fragment.
- 3 Denk goed na over het antwoord en noteer het onder de vragen.
- 4 Controleer je antwoord tijdens de tweede luisterbeurt.

a Wat vertelt de reclamemaker over Tand-i-fris om onze twijfel weg te nemen?

Zelfs je tandarts gebruikt het.

b Fruitpax is hetzelfde als vers fruit. Wat vind je van die bewering?

eigen invulling
Fout: vers fruit kun je niet lang bewaren en fruitpax wel.

Naam: _____

c Dankzij Zeepspray lijkt het wel of je je nooit meer moet douchen.

Wat denk jij hiervan? *eigen invulling*

Bv. Je ruikt wel proper, maar enkel wanneer je een douche neemt, ben je helemaal proper.

d Welk voordeel heeft het geven van een gratis dvd voor de makers van de krant?

De mensen die de televisieserie willen kopen, zullen ook de krant kopen.

e Je bent een loser als je geen Rainbow-jeans hebt. Wat vind jij van die uitspraak?

meerdere antwoorden mogelijk

Bv. - niet goed: je sluit mensen uit.

- niet goed: je mag mensen niet beoordelen om hun kledij

Naam: _____

Kritisch reageren op bevelen en vragen in reclame die aan hen gericht is (vraag 1)

- 1** Luister naar de reclameboodschappen. Kruis daarna de juiste stelling aan. Controleer je antwoord tijdens een tweede luisterbeurt.

Powerpup	Krulfix	Famivan
		
☐ Door oude dieren met oude mensen te vergelijken, wil men ouderdomskwalen bij dieren in de verf zetten. ☒ Door oude dieren met oude mensen te vergelijken, wil men meer producten verkopen. ☐ Door oude dieren met oude mensen te vergelijken, wil men een humoristische spot maken.	☐ De reclamemaker vergelijkt de haardroger met een straaljager omdat die motoren op dezelfde manier werken. ☒ De reclamemaker vergelijkt de haardroger met een straaljager omdat je dan een beeld krijgt van zijn kracht. ☐ De reclamemaker vergelijkt de haardroger met een straaljager omdat filmsterren zich daarmee laten vervoeren.	☐ De reclamemaker probeert de Famivan aan te prijzen door in te zetten op tijdsbesparing en comfort tijdens de reis. ☐ De reclamemaker probeert de Famivan aan te prijzen door in te zetten op verre reizen. ☒ De reclamemaker probeert de Famivan aan te prijzen omdat je er heel veel mensen mee kunt vervoeren.

Naam: _____

Concentrix	iChip
	
☐ De reclamemaker van Concentrix wil niet dat je een onvoldoende behaalt. ☒ De reclamemaker van Concentrix probeert je te overtuigen door voorbeelden uit de realiteit te gebruiken. ☐ De reclamemaker probeert jou te overtuigen omdat de kans dat je blijft zitten groter is zonder Concentrix.	☐ De reclamemaker probeert de iChip te verkopen door het prijsverschil met een smartphone uit te spelen. ☐ De reclamemaker probeert de iChip te verkopen omdat mensen vaak hun smartphone verliezen. ☒ De reclamemaker probeert de iChip te verkopen omwille van het gebruiksgemak en de mogelijkheden.

Naam: _____

Een kritische houding aannemen tegenover reclame die voor hen bestemd is (vraag 2b, c, e)
In reclame de impliciet vermelde argumenten aanduiden (vraag 2a, d)

- 2** Luister een eerste keer naar de tekstfragmenten. Lees de vragen goed en denk na over de antwoorden.

Luister een tweede keer naar de fragmenten.

Beantwoord de vragen.

- a Met welk verzonnen argument probeert de reclamemaker je te overtuigen van de uitzonderlijke kwaliteit van Tand-i-fris?

Dat zelfs je tandarts het product gebruikt.

- Hoe zou een reclamemaker van haargel een gelijkaardig argument kunnen gebruiken?

Zelfs je kapper gebruikt het!

- b Denk je dat Fruitpax op termijn al het verse fruit kan vervangen? Leg uit.

Nee, verpakt fruit is veel te duur en veroorzaakt onnodig veel afval.

- c Wanneer kan Zeepspray handig zijn?

Wanneer je heel erg gehaast bent.

- Wat is de keerzijde van dit product?

Je wordt er niet echt proper van.

- d Waarom zou je wel/niet voor de dvd-reeks *Amigo's* sparen?

wel: *het is misschien wel een leuke reeks.*

niet: *de reclamemaker wil alleen maar meer kranten verkopen.*

Naam: _____

Het onderwerp en de persoonsvorm in zinnen aanduiden (vraag 1)
In zinnen onderzoeken wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt
of wat het onderwerp is of wordt (vraag 1)

Wat is een onderwerp?

In een zin zeggen we iets over iets of iemand.
 Waarover of over wie? Dat is het onderwerp van die zin.
 Het is niet altijd eenvoudig om het onderwerp in een zin op te sporen.

Hoe vind ik het onderwerp?

Met dit trucje lukt het altijd:

Maak een ja-nee-vraag.

- De persoonsvorm komt vooraan.
- Het onderwerp komt na de persoonsvorm.

Doe het zo:

Lotta is altijd blij als Finn komt logeren.

→ /Is/ (Lotta) altijd blij als Finn komt logeren?

Schipper, mag ik overvaren?

→ /Mag/ (ik) overvaren, schipper?

Wat is een persoonsvorm?

De persoonsvorm is de werkwoordsvorm die bij het onderwerp past.
 Dat onderwerp kan een persoon, dier, plant of voorwerp zijn.
 De persoonsvorm staat meestal in de buurt van het onderwerp.

Bv. (Ik) sta, (de leeuw) staat, (de huizen) staan ...

Hoe vind ik de persoonsvorm?

Je vindt de persoonsvorm door de ja-nee-vraag te stellen.
 De persoonsvorm komt zo vooraan te staan.

Bv. *Opa houdt van snorkelen.* → /Houdt/ opa van snorkelen?

Gevonden? Zet de persoonsvorm steeds tussen schuine strepen!

Naam: _____

Welk zinsdeel (dat bestaat uit één of meer werkwoorden) zegt wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt?

Welke werkwoorden herken je in de zin?

Zeggen ze wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt?

- In een zin kan één werkwoord staan (de persoonsvorm).

*De meester /**geeft**/ ons vandaag geen huiswerk.*

- Soms staan in een zin ook twee of meer werkwoorden.

*De meester /**heeft**/ ons vandaag geen huiswerk **gegeven**.*

Duid dit werkwoord of deze werkwoorden altijd aan met een **groene** kleur.

Zet de persoonsvorm tussen schuine strepen.

Welk zinsdeel (dat bestaat uit één of meer werkwoorden en andere woorden) zegt wat of hoe iemand is of wordt?

Welk werkwoord (*zijn* of *worden*) + welk ander woord of woorden zeggen wat of hoe het onderwerp is of wordt?

- Ik /**ben**/ **ziek**.
- Ik /**word**/ morgen **kampioen**.

Duid dit werkwoord + het andere woord (of woorden) altijd aan met een **gele** kleur. Zet de persoonsvorm tussen schuine strepen.

- 1** Omcirkel het onderwerp. Zet de persoonsvorm tussen schuine strepen.

(De leerlingen)/maken/moeilijke oefeningen.

(Mijn buurjongen)/heeft/een fiets.

Dagelijks/wandelt/(de zus van mijn beste vriend) naar school.

(Mijn vader)/is/een echte keukenprins.

Boeken/lees/(ik) graag.

Naam: _____

2 Omcirkel het onderwerp.

- a Kleur het werkwoord en de woorden die zeggen wat of hoe het onderwerp is of wordt geel.
OF kleur de werkwoorden die vertellen wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt groen.
- b Zet de persoonsvorm tussen schuine strepen.
TIP: Gebruik het werkwoordschema op de flap van je werkschrift of vraag een kopieerblad met het werkwoordschema aan je juf of meester.

Ik ben een boekenmonster.

Zal ik veel boeken verkopen?

Ik heb daar al vaak over gedroomd.

Misschien word ik later auteur.

De meeste schrijvers tikken hun teksten op de computer.

Naam: _____

Lidwoorden juist invullen (vraag 2)

In de combinaties *de jongen*, *een kind* en *het meisje* zijn 'de', 'een', 'het' lidwoorden.

Lidwoorden staan altijd bij een zelfstandig naamwoord: *een woord*, *de man*, *het kind*.

We gebruiken ze niet door elkaar:

- De gebruiken we bij mannelijke en vrouwelijke zelfstandige naamwoorden: *de pen*, *de vrouw*, *de jongen*.
- Het bij onzijdige zelfstandige naamwoorden: *het meisje*, *het boek*.
- Een kunnen we bij alle zelfstandige naamwoorden gebruiken: *een pen*, *een vrouw*, *een jongen*, *een meisje*, *een boek*.

3 Vul dit tekstfragment aan met de juiste lidwoorden.

Gisteren vond er in Sint-Martens-Latem opnieuw een tigerkidnapping plaats. Twee mannen drongen tegen de avond binnen in de woning van F.P. en knevelde daar zijn echtgenote en zijn twaalfjarige dochter. Toen F.P. later met de wagen arriveerde, dwongen ze hem om naar het kantoor van zijn bedrijf te rijden. Daar werd de filiaalhouder verplicht de kluis open te maken. De overvallers gingen er daarna met zijn zilverkleurige Ford vandoor. Het is al de derde brutale overval op een maand tijd.

Naam: _____

Bijvoeglijke naamwoorden markeren en verbinden met het bijpassende zelfstandig naamwoord. (vraag 3)

Wat is een bijvoeglijk naamwoord?

Een bijvoeglijk naamwoord vertelt hoe iets of iemand is.
Reclamemakers zijn dol op bijvoeglijke naamwoorden.
Zo ook in deze reclameboodschappen.

DE BESTE EN DE LEKKERSTE CHOCOLADE
Nieuwe collectie **Verskillende kleuren**

Niet elke kleur is beschikbaar in de winkel

Voeding tegen de beste prijzen ***draagbare pc***

Vloeibaar wasmiddel met zachte frisheid

Normale prijs per l: € 8,68 Halve maantjes ricotta

De promotie is geldig t.e.m. 14 maart.

Waar vind ik een bijvoeglijk naamwoord?

Bijvoeglijke naamwoorden gebruiken we om aan te duiden hoe iets of iemand is.

Meestal staat een bijvoeglijk naamwoord vóór een zelfstandig naamwoord.

Het past zich aan dat zelfstandig naamwoord aan.

een nieuw bankstel

een groot geluk

een nieuwe iPad

een grote deugniet

Soms staat het bijvoeglijk naamwoord ook 'los'.

Dan zegt het **hoe** het onderwerp is.

Vandaag ben ik zo **vrolijk**.

Naam: _____

4 Kleur alle bijvoeglijke naamwoorden.

Mijn schattig liefje

Sorry dat ik je maar een kort mailtje stuur, maar ik moet dringend naar die vervelende school. Ik wilde je toch even waarschuwen om op je hoede te zijn.

Ik las vanmorgen een vreemd artikel over een vreselijke ontvoering. Omdat ik niet wil dat mijn kleine tiggertje daar het slachtoffer van wordt, wil ik je op je mooie hartje drukken om extra op te letten. Ik zou niet willen dat mijn allerliefste meid iets overkomt! Die stoute bandieten kunnen maar beter uit jouw buurt blijven.

Dikke kussen

Sander

Naam: _____

Zelfstandige naamwoorden aanduiden (vraag 4)

Van zelfstandige naamwoorden bijvoeglijke naamwoorden maken en omgekeerd (vraag 5)

Het enkelvoud en het meervoud van zelfstandige naamwoorden noteren (vraag 6)

Wat zijn zelfstandige naamwoorden?

Dat zijn woorden die een naam geven aan personen, dingen, dieren of planten.

personen → *papa, directeur, mevrouw, juf ...*

dingen → *kast, lijn, deur, schaar ...*

dieren → *hond, schaap, dinosaurus ...*

planten → *klimop, lelie, iep ...*

Bestaan er mannelijke en vrouwelijke zelfstandige naamwoorden?

Ja hoor! Er bestaan trouwens ook onzijdige naamwoorden.

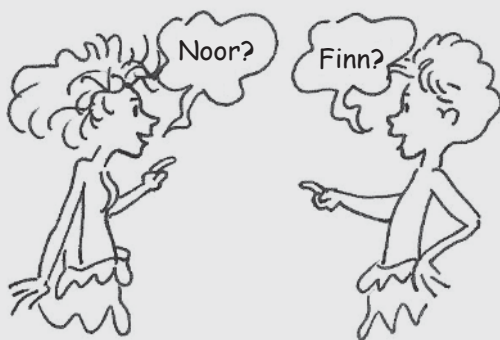
Het geslacht van het naamwoord bepaalt welk lidwoord je moet

kiezen en met welk woord je naar het naamwoord moet verwijzen.

Wat is een eigennaam?

We hebben allemaal een eigen naam.

Die schrijven we met een hoofdletter.

Ook dieren, dingen of plaatsen hebben soms een eigen naam.

Die eigennamen schrijven we ook met een hoofdletter.

Bv. *Mijn hond heet Bas.*

Mijn lijn heet Pritt.

Ik woon in de stad Brussel.

Naam: _____

- 5** Onderstreep de tien zelfstandige naamwoorden in deze zinnen.
Omcirkel de eigennamen.

In een boek las ik een verhaal over enkele vrienden uit Zaventem

Dat is een gemeente aan de rand van Brussel.

Marc en David wonen er in de Watertorenlaan.

- 6** Vul in deze zinnen een bijvoeglijk of een zelfstandig naamwoord in dat overeenkomt met het schuin gedrukte woord in de andere zin.

bijvoeglijk naamwoord	zelfstandig naamwoord
Dit is een <u>glazen</u> fles.	Het <i>glas</i> van het raam is gebarsten.
Ik draag een <u>katoenen</u> broek.	Jeans wordt gemaakt van <i>katoen</i> .
De <i>verslaafde</i> man zoekt een oplossing voor zijn problemen.	Wie een <u>verslaving</u> heeft, zoekt best geschikte opvang.
De <i>blinde</i> man wordt geholpen in de supermarkt.	De <u>blinde</u> gebruikt een speciale stok.
Hij gaf een <u>verstandige</u> opmerking.	Dat gaat mijn <i>verstand</i> te boven.

- 7** Vul de tabel aan.

enkelvoud	meervoud
huis	<i>huizen</i>
<i>moeilijkheid</i>	moeilijkheden
man	<i>mannen</i>
<i>kast</i>	kasten
piano	<i>piano's</i>

Naam: _____

Het onderwerp en de persoonsvorm in zinnen aanduiden (vraag 1)
In zinnen onderzoeken wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt
of wat het onderwerp is of wordt (vraag 1)
Lidwoorden juist invullen (vraag 2)

- 1** Omcirkel het onderwerp. Zet de persoonsvorm tussen schuine strepen.

De voorbije jaren/werd/standup-comedy/heel populair.

Deze vorm van humor/was/nog vrij onbekend in Vlaanderen.

In vrijwel ieder achterafzaaltje/organiseert/men/
tegenwoordig comedy-avonden met verschillende
artiesten.

Voor een prijsje/hebben/mijn vader en ik/een hele avond
gelachen.

Sommige grappen/waren/nochtans flauw.

Toch/schuddebuikte/de hele zaal/bij de opkomst van Alex Agnew.

copyright: Smart-Lab vof

- 2** Vul de tekst aan met 'de', 'het' of 'een'.

Het lidwoord 'het' zal verdwijnen uit het Nederlands

Het lidwoord dat bij een zelfstandig naamwoord hoort, is een van de belangrijkste struikelblokken voor wie Nederlands leert. Uit een recent taalonderzoek blijkt nu dat het lidwoord 'het' stilaan verdwijnt. Dat komt omdat er bijna geen regels zijn om te weten te komen of een zelfstandig naamwoord wel of niet onzijdig is (en dus het lidwoord 'het' krijgt). Doordat er geen regels zijn, is het moeilijk om te leren wanneer je 'de' moet gebruiken en wanneer 'het'.

Naam: _____

Zelfs kinderen die opgroeien met het Nederlands als moedertaal hebben moeite met de lidwoorden: pas als ze zeven jaar oud zijn, gebruiken ze het goede lidwoord. Bovendien krijgen nieuwe woorden (die we vaak overnemen uit het Engels) bijna altijd het lidwoord 'de': de database, de feedback, enz.

Kinderen zullen het lidwoord 'het' dan ook minder en minder horen en ze zullen het uiteindelijk niet meer gebruiken. Zo zal het lidwoord 'het' uitsterven en verdwijnen.

Wie denkt dat dit een mooi excuus is om niet meer te studeren welk lidwoord bij welk zelfstandig naamwoord hoort, moet snel wat anders denken. Want het zal nog honderden jaren duren eer we alleen nog maar 'de' gebruiken. Voorlopig bestaat het lidwoord 'het' nog wél en zeggen we 'het' bij één vijfde van de zelfstandige naamwoorden in het Nederlands.

Naam: _____

Bijvoeglijke naamwoorden markeren en verbinden met het bijpassende zelfstandig naamwoord (vraag 3)

- 3** Onderstreep de bijvoeglijke naamwoorden in deze zinnen. Trek een pijl naar het zelfstandig naamwoord waar ze iets over zeggen.

Het gelezen boek telt 154 bladzijden.

Het is een spannend en griezelig verhaal.

Deze auteur schrijft grappige boeken.

Waar haalt hij die inspiratie toch vandaan?

Hij haalt zijn bizarre hersenspinsels uit goedkope horrorfilms uit de donkere jaren 1980.

Hij verwerkt deze goedkope verhalen in een nieuw manuscript.

De geschreven kladversies worden snel opgestuurd naar de dichtstbijzijnde uitgeverij.

Die geeft kritische feedback op zijn schrijfsels.

Daarna zal de auteur zijn werk herschrijven met een speciaal computerprogramma.

Deze digitale versie wordt nogmaals bekeken en voorzien van opbouwende kritiek.

Schrijven is soms een zenuwslopend proces.

Naam: _____

Zelfstandige naamwoorden aanduiden (vraag 4)
Van zelfstandige naamwoorden bijvoeglijke naamwoorden maken en omgekeerd (vraag 5)
Het enkelvoud en het meervoud van zelfstandige naamwoorden noteren (vraag 6)

- 5** Markeer in de onderstreepte zinnen de zelfstandige naamwoorden.
Omcirkel de eigennamen.
TIP: *De Gelderlander* is de naam van een krant.

Kattenlokkers actief in Arnhem

Kattenbende uit Oost-Europa lokt katten in Arnhem

ARNHEM - Katten in de Ulenpaslaan, nabij het Velperbroekcircuit in Arnhem, zijn het doelwit van een beruchte Oost-Europese kattenbende. Dat stellen buurtbewoners. Leden van de groep zouden maandagavond en dinsdagnacht de katrijke straat in de Arnhemse wijk Presikhaaf hebben bezocht met als doel katten mee te nemen.

Uit meldingen bij de politie door bewoners van de Stalen Enk in Velp en een onbekende straat in Rozendaal, blijkt dat de bende mogelijk eerder actief is geweest in de regio. Hoewel er geen direct bewijs is voor deze geruchten, neemt de politie de meldingen wel serieus. De bende gebruikt de 'emmertruc', zoals vorige week in het West-Duitse Düsseldorf.

De zaak in de Ulenpaslaan begon maandagavond, toen een Duitssprekende man dertig emmers op straat plaatste. De Duitse tekst op de deksels roept mensen op kleding en schoenen te plaatsen in de hooguit 50 centimeter hoge kledingemmers.

De emmers zouden via een gat in het midden een aangename lucht verspreiden waar katten dol op zijn en op afkomen. Wanneer de bendeleden 's nachts een tweede keer de wijk bezoeken, lokken ze met een nog sterkere lucht de viervoeters mee een bestelbus in. Richting pelsfabrieken in Oost-Europa.

Een bewoonster van de straat, die uit angst voor represailles liever anoniem blijft, kreeg meteen argwaan. "Waarom komt iemand de grens over om kleding in te zamelen? En waarom dan in deze straat, met zulke kleine emmers? In het winkelcentrum heeft hij meer succes."

Ze sprak de man daarom aan, maar hij ontweek haar. Omdat de familie de zaak niet vertrouwde, ging ze zelf op onderzoek uit.

De emmer waarmee de Oost-Europese bende in Arnhem katten zou lokken.
Foto: Marina Popova

Naam: _____

Via internetberichten van Belgische en Duitse media kwamen zij op het spoor van een Duitse kattenbende. De groep heeft het al sinds 2002 gemunt op katten, met als doel ze door te verkopen aan illegale pelsfabrieken in het voormalige Oostblok.

Katten uit Nederland zouden gezonder zijn dan die uit Oost-Europa en daardoor geschikter om de vacht te gebruiken. Het gaat met name om zwart-witte katten. Het zou de eerste keer zijn dat de dierenhandelaren in Nederland katten ontvoeren, meldt de Dierenbescherming.

In Arnhem is hun missie niet geslaagd. “Toen wij deze verhalen lazen, hebben wij de emmers samen met onze katten naar binnengehaald. Dat is maar goed ook”, zei de Arnhemse.

“Wij zijn doodsbang. Misschien komt de bende nog wel terug.” De zichtbaar angstige bezitters van twee katten alarmeerden nog dezelfde nacht de politie. De politie houdt een slag om de arm, zegt een woordvoerder. “Er zijn meerdere meldingen over de emmers, maar nog geen aangiftes over verdwenen katten. Misschien zijn het inbrekers die achterhalen waar mensen niet thuis zijn. We houden alle opties open.”

Bron: De Gelderlander

- 6** Kies in het artikel uit oefening 5 vijf zelfstandige naamwoorden die in het meervoud geschreven zijn. Noteer ze in het enkelvoud, voeg een lidwoord toe en bedenk er een passend bijvoeglijk naamwoord bij. Zorg ervoor dat je minstens één zelfstandig naamwoord noteert waarvan het meervoud eindigt op -en, één meervoud dat eindigt op -a en één meervoud dat eindigt op -s. *meerdere antwoorden mogelijk*

lidwoord	bijvoeglijk naamwoord	zelfstandig naamwoord

Er is maar één meervoud op -a, nl. media.

